

18. 6. 2015

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Nabytí vlastnického práva od neoprávněného převodce při jeho podnikatelské činnosti

Obecná klauzule umožňující nabytí vlastnického práva od neoprávněného (v dřívější terminologii „od nevlastníka“) je obsažena v § 1111 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník (dále jen „občanský zákoník“ nebo „ObčZ“), který stanoví, že získal-li někdo movitou věc za jiných okolností, než které stanoví § 1109 nebo 1110, stane se vlastníkem věci, pokud prokáže dobrou víru v oprávnění převodce převést vlastnické právo k věci. To neplatí, pokud vlastník prokáže, že věc pozbyl ztrátou nebo činem povahy úmyslného trestného činu.

Občanský zákoník v taxativně určených případech (přičemž původní návrh ObčZ obsahoval výčet demonstrativní[1]) nabytí vlastnického práva od neoprávněného zjednodušuje a posiluje postavení a ochranu nabyvatele. V § 1109 ObčZ nalezneme 6 těchto „standardizovaných transakcí“[2], resp. privilegovaných nabývacích způsobů. Jednou z privilegovaných skutkových podstat nabytí od neoprávněného je nabytí od podnikatele při jeho podnikatelské činnosti v rámci běžného obchodního styku, o kterém blíže pojednáme v tomto článku.[3]

Oproti generální klauzuli v § 1111 ObčZ je u všech nabývacích způsobů podle § 1109 ObčZ posíleno postavení nabyvatele tím, že dobrá víra nabyvatele se zde (v souladu s presumpcí dobré víry obsažené v § 7 ObčZ, jakožto základní zásadou soukromého práva) předpokládá. I při privilegovaných nabývacích způsobech musí být nabyvatel v dobré víře v oprávnění druhé strany převést vlastnické právo, nicméně zde ale dochází oproti generální klauzuli k otočení důkazního břemene, neboť je na původním vlastníkovi, aby prokázal, že nabyvatel nejednal v dobré víře. Presumpce dobré víry nabyvatele by nás však neměla vést k závěru, že se na nabyvatele v tomto směru nekladou žádné zvláštní požadavky, jelikož existence dobré víry nabyvatele se bude posuzovat objektivně (srovnej formulaci „*vzhledem ke všem okolnostem*“) a při případné nabyvatelově rezignaci na obvyklou míru opatrnosti[4] by nemělo být pro žalobce problémem absencí dobré víry u takového lehkomyšlného nabyvatele prokázat. Lze souhlasit s komentářovou literaturou, že právě u nabytí od neoprávněného, kde je dobrá víra předpokladem odnětí práva jinému subjektu, by měla být existence dobré víry posuzována spíše přísněji[5], což ostatně dovodil již Ústavní soud ve své judikatuře[6] k § 446 obchodního zákoníku.

Nabytí od podnikatele při jeho podnikatelské činnosti v rámci běžného obchodního styku

Vymezení pojmu „*podnikatel*“ je po zrušení obchodního zákoníku zařazeno do občanského zákoníku

jakožto obecného kodexu soukromého práva. V občanském zákoníku lze rozlišit čtyři skupiny podnikatelů.[7] Za podnikatele se považuje především ten, kdo podniká (resp. vykonává podnikatelskou činnost), tedy ten kdo vykonává samostatnou výdělečnou činnost vykonávanou na vlastní účet a odpovědnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku. Dále jsou za podnikatele považovány všechny osoby zapsané v obchodním rejstříku (§ 421 odst. 1 ObčZ) a ve vztahu ke spotřebiteli se za podnikatele považuje také každá osoba, která uzavírá smlouvy související s vlastní obchodní, výrobní nebo obdobnou činností či při samostatném výkonu svého povolání (§ 420 odst. 2 ObčZ). Zákon stanoví vyvratitelnou právní domněnku, že podnikatelem je ten, kdo má k podnikání živnostenské nebo jiné oprávnění podle jiného zákona.

První podmínkou pro nabytí vlastnického práva od neoprávněného - podnikatele - za podmínek § 1109 písm. b) ObčZ je, aby převodce skutečně byl podnikatelem, avšak ve prospěch nabyvatele svědčí výše uvedené pravidlo, že za podnikatele se bude považovat i ten, kdo uzavírá smlouvy související s vlastní obchodní, výrobní nebo obdobnou činností či při samostatném výkonu svého povolání, ačkoliv jeho činnosti některý ze znaků podnikání schází. Při zkoumání splnění této podmínky je zapotřebí pracovat i s § 430 ObčZ a se zákonnou úpravou zastoupení podnikatele při provozu obchodního závodu a v jeho provozovně. Pro úplnost dodáváme, že právní postavení nabyvatele je nerozhodné, a pravidlo § 1109 písm. b) se uplatní jak při převodu vlastnického práva podnikateli, tak spotřebiteli.

Další podmínkou aplikace předmětného ustanovení je, aby k převodu došlo „*při podnikatelské činnosti*“. Dle našeho názoru (vycházejících částečně i z doktrinního výkladu k § 261 zrušeného obchodního zákoníku) tato formulace zahrnuje ta právní jednání, která k podnikatelské činnosti mají přímý vztah. Nebude se tedy jednat jen o právní jednání, jimiž se bezprostředně realizuje předmět podnikání, ale i o ta jednání, která s podnikáním souvisí a jsou činěna ve vazbě na podnikatelskou činnost. Podmínku převodu při podnikatelské činnosti nebudou moci naplnit tzv. podnikatelé podle formy, tj. ty subjekty, které ačkoliv jsou zapsány v obchodním rejstříku a z toho důvodu se na ně pohlíží jako na podnikatele, tak žádnou podnikatelskou činnost nevyvíjí, tj. např. společnosti s ručením omezeným či akciové společnosti založené k jiným než podnikatelským účelům.

Limitací nabytí vlastnického práva je dále kritérium „*běžného obchodního styku*“. Jaké smlouvy lze považovat za smlouvy uzavírané v rámci běžného obchodního styku, však nelze obecně vymezit, a tuto otázku výslovně neřeší občanský zákoník, zákon o obchodních korporacích ani jiný právní předpis. O jasné vymezení pojmu „*běžný obchodní styk*“ se v zásadě nepokouší ani komentářová literatura, když např. v komentáři k § 57 zákona o obchodních korporacích se uvádí: „*Posouzení toho, zda je konkrétní smlouva smlouvou uzavřenou v rámci běžného obchodního styku, bude vždy velice těsně spjata s konkrétními okolnostmi každého případu.*“[8] Při výkladu ustanovení § 1109 písm. b) je nutno posuzovat konkrétní skutkové okolnosti, a to optikou účelu daného ustanovení, kterým je podle našeho názoru usnadnit právní pozici nabyvatele vstupujícího do právního vztahu s podnikatelem - profesionálem, avšak tato ochrana nabyvateli náleží pouze v zákonodárcem vyjmenovaných typizovaných případech. Jednání mimo běžný obchodní styk nebo nesouvisející s podnikatelskou činností podnikatele (nebo s ní související pouze velmi nepřímo) budou posuzována v rámci obecné klauzule nabytí od neoprávněného, a to i když převodce je podnikatel.

Nabytí od podnikatele, který při své podnikatelské činnosti obchoduje s použitými movitými věcmi

Upozorňujeme, že případy, kdy někdo získal v dobré víře za úplatu použitou movitou věc od podnikatele, který při své podnikatelské činnosti v rámci běžného obchodního styku obchoduje s takovými věcmi (typicky autobazar či second-hand), jsou upraveny speciálním ustanovením v § 1110 ObčZ a pravidlo z ust. § 1109 ObčZ je pro tyto případy „*prodeju z druhé ruky*“ dále modifikováno. V

případech, kdy se obchoduje s použitým zbožím, je zákonným ustanovením prolomena ochrana dobré víry nabyvatele ve prospěch původního vlastníka. Ust. § 1110 ObčZ stanoví povinnost vydat věc původnímu vlastníku, pokud ten prokáže ve lhůtě 3 let, že věc ztratil nebo že mu věc byla svémocně odňata. Situace se liší od nabytí od podnikatele dle § 1109 písm. b) ObčZ zejména tím, že původní vlastník nemusí prokazovat, že nabyvatel nebyl v dobré víře (která je však i zde podmínkou nabytí vlastnického práva), ale stačí mu prokázat pouze to, že věc ztratil nebo mu byla svémocně odňata.

Mgr. Aleš Hradil,
advokátní koncipient

[DUNOVSKÁ & PARTNEŘI s.r.o.](#)
advokátní kancelář

Palác Archa
Na Poříčí 24
110 00 Praha 1

Tel.: +420 221 774 000
e-mail: office@dunovska.cz

[1] Původní návrh obsahoval výčet demonstrativní. Srov. § 964 odst. 1 verze návrhu z roku 2005
Dostupné na www, k dispozici >>> [zde](#).

[2] BORSÍK, Daniel. Nadobudnutie vlastníctva od neoprávneného ako prejav ochrany dobrej viery v komparatívnom súkromnom práve. Právní rozhledy. Praha: C. H. Beck, 2013, č. 7, s. 245.

[3] Komplexní pojednání o problematice nabytí od neoprávneného viz HRADIL, Aleš. Nabytí od neoprávneného, Praha, 2014. Univerzita Karlova v Praze. Právnická fakulta. Dostupné na www, k dispozici >>> [zde](#).

[4] Srovnej usnesení NS ze dne 26. 1. 2011, sp. zn. 22 Cdo 877/2009.

[5] DOBROVOLNÁ, Eva in SPÁČIL, Jiří a kol. Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976-1474). 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 369.

[6] Usnesení ÚS ze dne 20. 8. 2001, sp. zn. IV. ÚS 112/01.

[7] EICHLEROVÁ, Kateřina in ČERNÁ, Stanislava a kol. Podnikatel a jeho právní vztahy. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2013. Scripta iuridica. s. 12.

[8] ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. Zákon o obchodních korporacích: komentář. 1. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2013, s. 148.

Další články:

- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)
- [Skryté ujednání v realitní smlouvě - zbytečná hra na schovávanou](#)
- [Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnické osobě](#)
- [Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu](#)
- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)